

Dumitru Rusu de la Voicu&Filipescu;
casa de avocatură lucrează în prezent
la externalizarea unei părți a activelor
unor bănci românești

Fără rezerve

Întrebare: de ce a căzut Alpha Bank de pe locul al patrulea pe locul al șaptelea în clasamentul băncilor din România cu doar o lună înainte de sfârșitul lui 2007? Indiciu: a fost o mișcare în beneficiul băncii.

DE ANCA DOICIN, MIHAELA PÂNTEA
FOTO LÁSZLÓ RÁDULY

Alpha Bank România a pierdut, cu doar o lună înainte de încheierea anului 2007, trei poziții în topul după active al primelor zece bănci românești, ajungând pe locul al șaptelea. Căderea, surprinzătoare pentru mulți, are legătură cu politica BNR și e una asumată de oficialii băncii. Explicația: Alpha Bank a externalizat către banca-mamă, pentru prima dată, un pachet de finanțări. E soluția pe care oficialii băncii grecești au găsit-o pentru a evita constituirea rezervelor minime obligatorii (RMO) – considerate împovărătoare de majoritatea bancherilor din România și contestate în multe declarații publice.

În acest moment, băncile trebuie să constituie pentru fiecare credit acordat un depozit la BNR echivalent cu 20% din valoarea surselor atrase în lei, respectiv cu 40% din valoarea surselor atrase în valută. Consecința e o creștere a costurilor – iar băncile încearcă să evite, pe cât posibil, constituirea acestor rezerve, despre care majoritatea bancherilor spun că pun în dezavantaj băncile românești în competiția cu băncile străine. Pe lângă asta, argumentează bancherii, RMO împovărează indirect și afacerile românești, care se finanțează cu costuri mai mari decât cele din alte țări. Președintele Volksbank România, Gerald Schreiner, crede de pildă că BNR ar trebui să-și nuanteze poziția și să ceară constituirea de RMO doar pentru creditele de consum, nu și pentru cele destinate investițiilor. Într-o discuție recentă cu MONEY EXPRESS, Schreiner spunea că firmele mici sunt primele afectate. „Menținerea unor niveluri ridicate (pentru RMO – n.r.) lovește mai ales în dezvoltarea firmelor mici, care nu pot accesa finanțări la costuri la fel de reduse precum cele de pe pietele vecine”, explica el.

O CHESTIUNE DE SUPRAVIEȚUIRE. Revenind la formula care a dus la căderea Alpha Bank de pe locul al patrulea în clasament pe locul al șaptelea: este aceasta o noutate? Dan Pascariu, președinte al UniCredit Țiriac, spune că a apelat și el la o astfel de metodă. „Fiindcă au crescut foarte mult rezervele minime obligatorii, nu am avut altă soluție”, explică el. „Costurile de refinanțare sunt foarte mari, ceea ce a condus la această soluție, care a fost adoptată de toate băncile care au acționari străini”, detaliază Pascariu, adăugând că HVB Bank – bancă pe care a condus-o încă de la începutul operațiunilor acesteia în România, gestionând și tripla fuziune

HVB-UniCredit-Țiriac, încheiată anul trecut – s-a numărat printre primele instituții care au recurs la transferul activelor cu scopul creșterii profitabilității businessului. „Dacă nu o făceam noi, veneau bănci străine și o făceau direct, la costuri mai mici decât băncile românești. A fost o chestiune de supraviețuire”, explică el.

„PERFECT LEGAL”. Alpha Bank și UniCredit Țiriac nu sunt deci niște excepții: numai casa de avocatură Voicu&Filipescu, de pildă, lucrează acum pentru externalizarea unei părți a activelor a cel puțin trei dintre primele zece bănci din sistemul bancar românesc. În plus, surse bancare spun că și alte grupuri fac același lucru, dar folosindu-se de serviciile avocaților in-house. Este „un mecanism perfect legal”, spune Dumitru Rusu de la casa de avocatură Voicu&Filipescu.

MECANISME ANTI-RMO. Care ar fi, tehnic vorbind, mecanismele prin care băncile pot scăpa de reglementările băncii centrale privind constituirea rezervelor minime obligatorii? În principiu, discutăm despre trei metode. Prima: clienții din România sunt finanțați direct de banca-mamă, nu de filiala acesteia în România – avantajul e acela că banca din România nu trebuie să mai constituie rezerve, așa cum îi cere BNR, pentru creditele angajate direct de grup. „Liniile de finanțare sunt de dimensiuni mari, creditul este contractat direct la banca-mamă, dar tranzația se realizează în România”, explică Rusu. A doua metodă: contractul de credit este vândut de banca din România băncii-mamă; acest fapt nu-i afectează pe clienții băncii, care nici măcar nu știu că împrumutul a fost transferat. „Nimeni nu are obligația să-l anunțe”, spune Rusu. Și al treilea mecanism: sucursala românească externalizează activele, dar nu direct către banca-mamă, ci prin intermediul unei firme din Olanda sau Luxemburg – țări cu impozite reduse – aparținând tot grupului.

7-10%

**PONDEREA ACTIVELOR
EXTERNALIZATE, potrivit
estimării făcute de PREȘEDINTELE UNICREDIT
ȚIRIAC, DAN PASCARIU**

Cele trei căi

Dacă în Statele Unite ale Americii mecanismele de transfer al activelor bancare și securitizarea creanțelor sunt puse în practică încă din anii '50, Europa le-a descoperit mai recent. De doi ani, și băncile din România folosesc aceste practici, în principal pentru a evita RMO. Iată cele trei metode:

1 DIRECT: Împrumutul se acordă clientului direct de către banca-mamă și nu de către filiala sa din România. Dumitru Rusu de la Voicu&Filipescu spune că finanțarea directă este practică mai mult atunci când se creditează statul.

2 PRIN VÂNZARE: Banca acordă creditul, constituie rezervele la BNR, dar chiar în ziua următoare poate vinde drepturile de creanță din contractul de împrumut către banca-mamă. Astfel își poate retrage și rezerva de la BNR. „Dreptul civil românesc recunoaște vânzarea creanței fără notificare prealabilă”, arată Rusu.

3 PRINTR-O FIRMĂ: Banca acordă creditul, constituind pe loc rezervele aferente, iar a doua zi vinde drepturile de creanță nu către banca-mamă, de unde a luat inițial linia de credit, ci către o altă firmă din grup, special creată în acest scop în țări cu jurisdicții favorabile fiscal. Este o metodă la care apelează în special filialele care nu au banca-mamă în Olanda sau Luxemburg.

Avocații spun că, deși metoda vânzării împrumutului și cea a creării unei firme sunt foarte uzitate, ele presupun un volum mare de muncă și cel puțin șapte-opt departamente bancare implicate în formularea documentației. „În față nu se văd decât banii plătiți și creditele vândute, dar în spatele lor există un volum foarte mare de muncă. În plus, banca poate avea și credite acordate din surse proprii, dar și credite vândute. Cu alte cuvinte, discutăm despre rapoarte duble și iar apare necesarul de angajați”, explică Dumitru Rusu de la Voicu&Filipescu. Tot Rusu mai arată că, odată cu vânzarea creditelor, sunt externalizate și riscurile, și, prin urmare, sistemul bancar românesc este degrevat de riscurile aferente procesului de creditare.

În acest moment, externalizarea de active „nu reprezintă mai mult de 7-10% din totalul activelor din sistemul bancar”, estimează Dan Pascariu de la UniCredit Țiriac, „dar e mult”. E un fenomen care va dispărea – „nu știu în cât timp, poate în 2-3 ani”. „Dar va dispărea”.